

Informacje dla Seniorów

Niniejszy zestaw pochodzi z serii informacyjnej dla seniorów. Pozostałe elementy serii to:

- *Wykorzystywanie oraz zaniedbywanie Seniorów – czy jest to przestępstwem?*
- *Zgłaszanie przestępstw na policji i co odbywa się, kiedy składa się takie zgłoszenie*
- *Zgłaszanie sytuacji wykorzystywania oraz zaniedbania wedle 3 części Aktu o kurateli nad dorosłymi*
- *Wykorzystywanie i zaniedbywanie Seniorów i system sprawiedliwości karnej*
- *Przekazywanie innym osobom upoważnienia do pomocy w załatwianiu swoich spraw*

Gdzie można otrzymać pomoc prawną

Istnieją miejsca z którymi można skontaktować się w sprawie informacji prawnej oraz pomocy. Oto one:

- 1) **B.C. CEAS (B.C. Centre for Elder Advocacy and Support)** – Ta agencja o charakterze non-profit udostępnia informacje prawne, skierowania oraz usługi rzecznika prawnego dla seniorów w BC poprzez swoją linię telefoniczną rzecznika prawa na terenie całej prowincji.

Aby otrzymać informacje prawne proszę zadzwonić pod numer telefonicznej linii rzecznika prawnego:

- (604) 437-1940 (na terenie Lower Mainland)
- 1-866-437-1940 (bezpłatny numer na terenie całej BC)

- 2) **Studenci prawa UBC** – studenci prawa na Uniwersytecie Kolumbii Brytyjskiej prowadzą bezpłatne kliniki prawne na terenie Lower Mainland. Mogą one dostarczyć porady prawnej oraz/lub przedstawicielstwa w niektórych sprawach prawnych.

Skontaktować się z nimi można po numerem (604) 822-5791, aby dowiedzieć się gdzie znajduje się najbliższa taka klinika.

- 3) **Dial-A-Law** – Są to nagrane wiadomości o prawie, które można wysłuchać telefonicznie.

Ich numer to:

- (604) 687-4680 (Lower Mainland)
- 1-800-565-5297 (bezpłatny numer na terenie całej BC)

- 4) **The Law Line** – Pracownicy usług prawnych na linii Law Line mogą odpowiedzieć na pytania oraz skierować Pana/-ą do innych miejsc, które będą mogły pomóc Państwu w rozwiązaniu problemu prawnego Państwa. Jest to linia telefoniczna która dostarcza informacji o biedzie, rodzinie, prawie karnym i więziennym. Jest to usługa dla osób której odmówiono pomocy legal aid.

Kiedy dzwoni się do Law Line, pracownik pomoże Państwu zidentyfikować swój problem prawny, przekaze informacje prawne, prześle informacje i jeżeli zajdzie potrzeba, skieruje Pana/-ą do agencji, która będzie w stanie Państwu pomóc. Mogą oni również udzielić informacji prawnej na temat Państwa specyficznych problemów prawnych.

Skontaktować się z nimi można pod numerami:

- (604) 408-2172 (Lower Mainland) lub
- 1-866-577-2525 (numer bezpłatny na terenie całej BC)

5) **The Electronic Law Library** – jest to elektroniczna biblioteka prawna, do której dostęp oferowany jest przez internet i w której jest szeroki zakres informacji prawnych. Biblioteka ta dostarcza prawnych informacji o prawach federalnych, prowincji i miejskich. Dostęp do niej można uzyskać pod adresem: www.bcpl.gov.bc.ca/eli

6) **Lawyer Referral Service** – czyli usługa skierowania do prawnika. Jest to usługa udostępniona dzięki Canadian Bar Association w BC i mająca na celu pomoc w znalezieniu prawnika. Można otrzymać 30 minutową konsultację z prawnikiem za \$25. Takie spotkanie można wykorzystać na zorientowanie się czy rzeczywiście istnieje problem prawny i na decyzję czy chce się zatrudnić prawnika do pomocy w jego rozwiązaniu.

Numer, pod który można zatelefonować to:

- (604) 687-3221 (Lower Mainland)
- 1-800-663-1919 (numer bezpłatny na terenie całej BC)

7) **Kliniki pro-bono** – Klinika pro bono jest programem w którym można otrzymać bezpłatną poradę prawną od prawnika. Prawnicy w takich klinikach udzielają porad i pomagają klientom w załatwianiu spraw. Prawnicy ci jednak nie prowadzą spraw w sądzie w imieniu klientów

The **Western Canada Society To Access Justice** oferuje kliniki pro bono w zachodniej Kanadzie łącznie z BC. Kliniki pro bono istnieją na terenie całej prowincji BC. Placówki są udostępnione przez agencje społeczne na terenie różnych okolic. Wszystkie usługi oferowane są bezpłatnie przez prawników, którzy oferują swój czas jako wolontariusze.

Aby skontaktować się z kliniką pro bono w swojej okolicy, proszę zadzwonić pod numer:

- (604) 878-7400, aby umówić się na spotkanie.

Na spotkanie należy wziąć ze sobą odpowiednie dokumenty dotyczące swojego problemu prawnego. Istnieją też pewne finansowe wskazówki w tych sprawach. Należy na spotkanie wziąć dowody swoich dochodów.

8) **Legal aid** – Osoby, które nie mogą sobie pozwolić na prawnika do załatwiania swoich problemów prawnych mogą dostać prawnika w zakresie legal aid na poważne karne lub nagłe rodzinne problemy prawne.

Jeżeli ktoś otrzymał zarzut poważnego przestępstwa, na przykład pobicie z bronią (assault with a weapon) i prawdopodobne jest, że pójdzie do więzienia, wtedy ta osoba może być upoważniona do prawnika z legal aid w swojej sprawie karnej.

Nagłe sprawy rodzinne to prawne problemy dotyczące spraw opieki nad dzieckiem, sprawy dostępu, zakazy zbliżania się (restraining orders) oraz gwarancje pokojowe (peace bonds).

Można starać się o pomoc legal aid w swoim najbliższym biurze legal aid. Proszę poszukać pod hasłem "lawyers" na białych stronach książki telefonicznej. Jeżeli okolica Państwa nie ma biur legal aid, można starać się telefonicznie przez zadzwonienie do Legal Services Call Center pod następujące numery:

- (604) 408-2172 (na terenie Lower Mainland) lub
- 1-866-577-2525 (numer bezpłatny na terenie całej BC)

9) **Notariusze** – Notariusz może udzielić usługi w sprawach, kiedy strony zgadzają się. Notariusze mogą udzielić pomocy prawnej w zakresie przygotowania prostych testamentów, spraw nieruchomości, pełnomocnictw prawnych, zgody co do przedstawicielstwa, kontraktów i porozumień, zakupów i sprzedaży businessów, planowania spraw majątkowych, deklaracji odnośnie opieki zdrowotnej, oświadczeń składanych pod przysięgą w sądach i wiele innych usług.

Notariusze nie prowadzą spraw sądowych przed sędzią. Proszę sprawdzić u swojego notariusza jakie usługi on/-a oferuje.

Opłaty notariuszy są oparte o typ udzielonej usługi. Notariusze nie liczą opłat za godzinę. Każda usługa ma ustaloną opłatę w zależności od typu usługi i złożonego charakteru dostarczonej usługi. Należy dowiedzieć się od notariusza, jakie kwoty liczą sobie za usługi, które są Państwu potrzebne.

Można ich znaleźć w swojej okolicy przez przeszukanie hasła "Notaries" w żółtych stronach miejscowej książki telefonicznej.

10) **Prawnicy** – Jeżeli ma Pan/-i problem prawny i podjęli Państwo decyzję zatrudnienia prawnika, należy znać kilka faktów dotyczących opłacania ich. Proszę zapytać prawnika o opłaty i o wydatki. To są dwie różne sprawy.

Opłata prawnika to opłata za czas prawnika. Wydatki (disbursements) to różne koszty związane ze sprawą. Mogą być to koszty składania dokumentów, wykonywania kopii, koszt kuriera etc.

Istnieją trzy podstawowe sposoby wedle których prawnicy liczą opłaty za swoje usługi. Proszę pamiętać o tym, że nie ma ustalonych opłat prawników. Prawnicy sami ustalają swoje własne cenniki.

- (i) **Fixed fee (Ustalona opłata):** prawnik naliczy Państwu ustaloną kwotę niezależnie od tego ile czasu sprawa zabierze. Na przykład prawnicy liczą sobie ustaloną kwotę za pomoc w nabyciu domu.
- (ii) **Hourly rate (opłata za godzinę):** prawnik policzy swoją opłatę za czas spędzony na sprawie Państwa. W to wliczony jest czas rozmów telefonicznych prawnika z Państwem. Im bardziej doświadczony jest prawnik, tym wyższa jest kwota, którą prawnik policzy za godzinę.
- (iii) **Contingency fee (opłata procentowa):** prawnik działa w imieniu Państwa za procent kwoty wygranej w sprawie sądowej. Jeżeli Państwo nie otrzymają nic ze swojej sprawy, wtedy prawnik Państwa też nie otrzymuje opłaty. W większości takich przypadków, muszą Państwo jednak zapłacić za wydatki (disbursements) takie jak koszt zdobycia dokumentów medycznych, koszt składania wniosków sądowych oraz inne wydatki niezależne od wyniku sprawy. Opłaty procentowe spotyka się często w sprawach obrażeń osobistych (personal injury claims). Umowa ta powinna być na piśmie.

Są możliwości oszczędzenia kosztów po zatrudnieniu prawnika do pomocy w swojej trudności prawnej. Często prawnik jest zatrudniony i klient nie gra czynnej roli w swojej sprawie. Sądzą oni, że ponieważ jeśli zatrudnili prawnika to sami nie muszą nic robić. Pozostawiają wszystkie poważniejsze decyzje prawnikowi. Ponieważ prawnik wtedy robi wszystko, koszty mogą być wtedy również wyższe, ponieważ Państwo płacą za czas prawnika. Konieczne jest posiadanie wszystkich informacji o swojej sprawie aby mieć poważną rolę w podejmowaniu decyzji we wszystkich dziedzinach swojej sprawy.

Proszę przedyskutować ze swoim prawnikiem sposoby przy użyciu których można samemu pomóc w swojej sprawie. Trzeba upewnić się, że prawnik nie ma nic przeciwko temu, że sami dokonujemy pewnych prac. Proszę pamiętać, że płacą Państwo prawnikowi za czas. Im więcej można zrobić samemu we własnej sprawie, tym bardziej można obniżyć koszty. Na przykład jeśli prawnikowi potrzebne są jakieś dokumenty, mogą Państwo sami napisać w sprawie ich uzyskania i oszczędzić prawnikowi czasu jaki on lub ona będą musieli spędzić na poszukiwanie tych dokumentów.

Poniżej jest kilka wskazówek pomagających zaniżyć swoje koszty.

- 1) **Proszę być dobrze zorganizowanym, aby nie marnować czasu prawnika.** Proszę przygotować się na spotkanie ze swoim prawnikiem. Na przykład –
 - Proszę przemyśleć swój problem prawny i zebrać informacje, jakie będą potrzebne prawnikowi.
 - Proszę zapisać fakty sprawy, ze wszystkimi istotnymi nazwiskami, adresami i numerami telefonów osób związanych ze sprawą.
 - Proszę zapytać swojego prawnika czy dostarczyło się wszystkich potrzebnych informacji.
 - Proszę przynieść na spotkanie wszystkie związane dokumenty takie jak listy, dokumenty sądowe lub inne informacje. Proszę zachować jedną kopię każdego dokumentu dla siebie.

Im więcej pracy dokona się samemu, aby się przygotować, tym mniej czasu będzie potrzebować prawnik na szukanie informacji.

- 2) **Proszę myśleć realistycznie.** Nie ma potrzeby wydać \$1000.00 na opłaty prawnika po to aby odzyskać \$500.00. Należy ocenić sprawę i zdecydować czy warto jest rozwiązać dany problem prawny biorąc pod uwagę wszystkie związane z nim koszty.
- 3) **Proszę porozumiewać się z prawnikiem bardzo konkretnie.** Nie należy dyskutować o sprawach nie związanych ze swoim przypadkiem. Proszę pamiętać, że płaci się za każdą minutę spędzoną z prawnikiem. Proszę ograniczyć rozmowy telefoniczne i spotkania do tematów związanych ze sprawą.
- 4) **Proszę zapytać czy kolega z mniejszym stażem (a junior colleague) może wykonać część rutynowej pracy nad sprawą.** W przypadku kiedy pracownicy kancelarii prawnej Prawnika Państwa mogą być pomocni, proszę kontaktować się z nimi, a nie ze swoim prawnikiem.
- 5) **Proszę trzymać kopie wszystkich dokumentów oraz oryginały dla siebie.** Nie należy polegać na dokumentacji prawnika, jeśli chodzi o te zapisy i dokumenty.
- 6) **Proszę dokładnie przestudiować rachunek.** Proszę zwrócić się do prawnika o regularne wystawianie rachunków. Należy zawsze być zorientowanym co do tego ile sprawa Państwa kosztuje, aby nie mieć niespodzianki na koniec sprawy.

Źródła informacji i pomoc w sprawach wykorzystania i zaniedbania

- 1) **The Canadian National Clearinghouse on Family Violence** – Ta strona internetowa zawiera różne materiały kształcące na temat spraw przemocy w rodzinie, łącznie z przemocą wobec seniorów. Można ją znaleźć pod adresem: www.hc-sc-gc.ca/nc-cn
- 2) **Department of Justice Canada czyli Kanadyjski departament sprawiedliwości** – Ta strona zawiera informacje o wykorzystywaniu i zaniedbywaniu osób dorosłych. Ich strona internetowa to www.canada.justice.gc.ca
- 3) **Public Guardian and Trustee of BC** - To biuro może dostarczyć informacji lub pomocy w sytuacjach kiedy dana osoba nie może sama zarządzać swoimi sprawami. To biuro również bada zgłoszenia spraw wykorzystywania finansowego oraz samozaniedbania osób które uważane są za niezdolne i zarządza finansowymi sprawami które zostały oficjalnie uznane za niezdolne do zarządzania własnymi sprawami.

Można skontaktować się z nimi pod numerem:
(604) 660-4444 w Vancouver lub w Victorii (250) 356-8160. Ich strona internetowa znajduje się pod: www.trustee.bc.ca

- 4) **Community Response Network (CRN)** – Jest to grupa osób i organizacji które współpracują ze sobą w środowisku w celu zapobiegania wykorzystywaniom

i zaniedbaniom osób dorosłych. Organizują one też wsparcie i pomoc osobom dorosłym które są wykorzystywane lub zaniedbane. Większość okolic w BC ma sieci CRN. Aby dowiedzieć się czy istnieje CRN w swojej okolicy, należy sprawdzić stronę internetową CRN pod adresem: www.bccrns.ca i wybrać swoją okolicę.

- 5) **Wyznaczone agencje** – Wedle części 3 Aktu o kurateli nad osobami dorosłymi, the Public Guardian i Trustee przekazały odpowiedzialność niektórym środowiskom za wgląd w sytuacje wykorzystania, zaniedbania oraz samozaniedbania. Te usługi, określone jako "designated agencies" czyli wyznaczone agencje to pięć Health Authorities and Community Living Services Ministerstwa dzieci i rozwoju rodziny.

Zwykle w każdej okolicy istnieje wyznaczona agencja do której można zadzwonić aby złożyć zgłoszenie wykorzystywania osób dorosłych w swojej okolicy. Po szczególne numery w swojej okolicy należy skontaktować się ze stroną Public Guardian and Trustee po adresem www.trustee.bc.ca Na tej stronie należy podać za łączem **Community Numbers to Report Situations of Adult Abuse and Neglect**.

- 6) **VictimLINK** – Można zatelefonować do VictimLINK bezpłatnie, wszędzie na terenie BC, 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu jeżeli jest się ofiarą rodzinnej lub seksualnej przemocy, wykorzystania osoby starszej lub jakiegokolwiek innego przestępstwa. Jest to usługa wielojęzyczna i TTY. Dostarcza ona natychmiastowej pomocy kryzysowej ofiarom rodzinnej i seksualnej przemocy, pomocy ofiarom wszelkich innych rodzajów przestępstw oraz informacje i skierowania do usług dla ofiar oraz inne rodzaje pomocy.
- 7) **Advocacy access program czyli rzecznictwo w sprawie dostępu** – pracownicy tego programu wykonują pracę rzecznika na rzecz osób niepełnosprawnych. Osoby, które wykonują pracę rzecznika są częścią BC Coalition of People with Disabilities. Można się skontaktować z nimi pod numerami:

(604) 872-1278 lub TTY: (604) 875-8835 (Lower Mainland) lub
1-800-663-1278 (numer bezpłatny dostępny w całej BC)

Aby dowiedzieć się więcej o prawie i o swoich prawach, proszę zadzwonić do **B.C. CEAS pod numer 604-437-1940** jeżeli mieszkają Państwo w Lower Mainland lub pod numer bezpłatny dla pozostałych części prowincji 1-866-437-1940.

Niniejszy zestaw informacyjny został przygotowany przy pomocy finansowej okolicy Surrey Health Grant, Fraser Health Authority